

school of government

Department:
National School of Government
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SEKOLO SA BOSETŠHABA SA PUSO

Bukana ya Karolo ya 14 go ya ka Molao wa
Thotloetso ya Phitlhelelo ya Tshedimosetso wa
2000

THULAGANYO YA DITENG

1. MATSENO	3
2. DITLHALOSO	4
3. DITIRO LE SEBOPEGO SA LEFAPHA.....	4
4. KAEDI YA KAROLO YA 10 YA DIBUKANA TSOTLHE MO REPHABOLIKING YA AFORIKABORWA	7
5. DINTLHA TSA KGOLAGANO TSA MOTLHANKEDI WA TSHEDIMOSETSO LE MOTLATSA MOTLHANKEDI WA TSHEDIMOSETSO BA SEKOLO SA BOSETŠHABA SA PUSO	9
6. THULAGANYO YA KOPO.....	9
7. DIREKHOTO TSE DI TSHOTSWENG KE LEFAPHA TSE DI BONWANG KA TLHAMALALO	11
8. MOKGWA WA PHITLHELELO YA DIREKHOTO TSE DI BONWANG KA TLHAMALALO	11
9. DIREKHOTO TSE DI SA BONWENG KA TLHAMALALO, TSE DI KA KOPIWANG GO YA KA KAROLO YA 14 (1) (d).....	12
10. GO DUELWA GA MADI GO YA KA PAIA.....	13
11. GO DIRA BOIKELO KA GA TSHWETSO	14
12. GO NNA TENG GA BUKANA	14
MAMETLELELO YA A.....	15
MAMETLELELO YA B.....	20
MAMETLELELO YA C.....	22

BUKANA YA PAIA

SEKOLO SA BOSETŠHABA SA PUSO

BUKANA GO YA KA KAROLO YA 14 YA MOLAO WA THOTLOETSO YA PHITLHELELO YA TSHEDIMOSETSO WA 2000 (Molao wa No. ya 2 wa 2000)

1. MATSENO

- 1.1 Go ya ka dikaelo tsa Karolo ya 32 ya Molaotheo wa Rephaboliki ya Aforikaborwa wa 1996 (Molao wa No. ya 108 wa 1996) ('Molaotheo'), Molao wa Thotloetso ya Phitlhelelo ya Tshedimosetso wa 2000 (Molao wa No. ya 2 wa 2000) ('PAIA') o ne wa goelediwa go rotloetsa mowa wa bosenangbofitlha le maikarabelo mo ditheo tsa puso le tsa poraefete, ka go tsenyatirisong tshwanelo ya phitlhelelo ya tshedimosetso, le go rotloetsa ka matlhagatlhaga setšhaba mo batho ba Aforikaborwa ba nang le phitlhelelo e e maatla ya tshedimosetso go ba kgntsha go diragatsa ka botlalo le go sireletsa ditshwanelo tsotlhe tse di tlhagelelang mo Molaotheong.
- 1.2 PAIA e tlhagisa mekgwa ya boithaopo le ya taolelo kgotsa dithulaganyo go tsenyatirisong tshwanelo ya molaotheo ya tshedimosetso ka mokgwa o o kgontshang batho go bona direkhoto tsa ditheo tsa puso ka bonako, ka go se duele madi a mantsi le ka go se tseye matsapa ka moo go kgonagalang sentle, ka kakaretso go rotloetsa bosenangbofitlha, maikarabelo le taolo e e maatla ya ditheo tsotlhe tsa puso le tsa poraefete ka go, mme e seng tsona fela, maatlafatsa le go ruta mongwe le mongwe go:
 - 1.2.1 tlhaloganya ditshwanelo tsa gagwe go ya ka PAIA, go diragatsa ditshwanelo tsa gagwe mabapi le ditheo tsa puso le tsa poraefete;
 - 1.2.2 tlhaloganya ditiro le mediro ya ditheo tsa puso; le
 - 1.2.3 go tlhatlhoba ka maatla le go amega mo go tseyeng ditshwetso ke ditheo tsa puso tse di amang ditshwanelo tsa gagwe.
- 1.3 Nngwe ya ditlhokego tse di botlhokwa tse di totobaditsweng mo go PAIA ke go rulaganya bukana e e neelanang ka tshedimosetso ka ga mefuta le dikarolo tsa direkhoto tse di tshotsweng ke setheo sa puso kgotsa sa poraefete.

- 1.4 Tokomane e, e dira jaaka bukana ya Sekolo sa Bosetšhaba sa puso' ('Lefapha') go ya ka PAIA, e bile e neelana ka tshupetso go direkhoto tse di tshotsweng ke Lefapha le thulaganyo e e tshwanetseng go latelwa go kopa direkhoto tseo.
- 1.5 Fa o ka itemogela bothata malebana le go dirisa bukana e, o se ke wa okaoka go ikgolaganya le Motlatsa Motlhankedi wa Tshedimose tso yo o maleba, yo o kaiwang mo temaneng ya 5 fa tlase.

2. DITLHALOSO

- 2.1 **“Motlatsa Motlhankedi wa Tshedimose tso”** ke Mokaedi: Semolao, Tsamaiso ya Dikonteraka le Kobamelo kgotsa mongwe fela yo o ka kaiwang ke Motlhankedi wa Tshedimose tso go ya ka karolo ya 17 ya PAIA;
- 2.2 **“Lefaphat”** le kaya Sekolo sa Bosetšhaba sa Puso;
- 2.3 **“Motlhankedi wa Tshedimose tso”** ke Motlhankedimogolo wa Sekolo sa Bosetšhaba sa Puso;
- 2.4 **“PAIA”** ke Molao wa Thotloetso ya Phitlhelelo ya Tshedimose tso wa 2000 (Molao wa No. ya 2 wa 2000), jaaka o tlabolotswe, mmogo le melawana e e phasaladitsweng malebana le ona;
- 2.5 **“Bukana ya PAIA”** kgotsa **“bukana”** ke bukana e jaaka e rebotswe go ya ka karolo ya 14 ya PAIA mmogo le dimametlelelo tsotlhe tse di tsentsweng;
- 2.6 **“Rekhoto”** ke rekhoto jaaka e tlabositswe mo karolong ya 1 ya PAIA; fa
- 2.7 **“SAHRC”** e le Khomišene ya Ditshwanelo tsa Botho ya Aforikaborwa.

3. DITIRO LE SEBOPEGO SA LEFAPHA

- 3.1 Mo demokerasing ya rona mo tsamaiso ya puso e leng mabapi le tlabololo, Molaotheo wa Rephaboliki ya Aforikaborwa wa (1996) o netefaletsa baagi botlhe ditshwanelo go ditirelo, jaaka phitlhelelo ya matlo a a lekaneng, phitlhelelo ya ditirelo tsa tlhokomelo ya boitekanelo, dijo le metsi tse di lekaneng, le tshireletso ya loago, magareng ga tse dingwe. Mo go amogeleng ponelopele ya pakatelele le thulaganyo ya botshelo jo bo botoka go Maaforikaborwa otlhe, Sekolo sa Bosetšhaba sa Puso se neetswe tetla ya go tsenyatirisong lenaane la thuto le la go ithuta go tlabolola dikarolo tsa bodiredipuso mo go reboleng ditirelo tsa puso tsa boleng jo bo kwa godimo.

Tetla e tswa mo Karolong ya 4 ya Molao wa Bodiredipuso o o Tlhabolotsweng wa 1997 jaana:

- ❖ Go tla nna le setheo sa katiso se se kaiwang e le lefapha la bosetšhaba (Mametlelelo ya 1 ya Molao)
- ❖ Tsamaiso le taolo ya setheo seo e tla nna ka fa tlase ga taolo ya Tona (Bodiredipuso le Tsamaiso)
- ❖ Setheo seo-
 - se tla neelana ka katiso e e jalo kgotsa sa dira gore katiso e e jalo e neelwe kgotsa sa dira ditlhatlhobo tse di jalo kgotsa diteko kgotsa sa dira gore ditlhatlhobo tse di jalo kgotsa diteko tse di jalo go diriwa ka Tlhogo ya setheo a ka tumelelo ya Tona swetsa kgotsa fa e ka kaiwa e le tumelelo ya thapo kgotsa ya phetiso ya batho mo bodiredipuso kgotsa go bodiredipuso;
 - se ka rebola didipoloma kgotsa ditifikeiti kgotsa sa dira gore didipoloma kgotsa ditifikeiti go ka rebolelwa batho ba ba falotseng ditlhatlhobo tseo.

3.2 Lefapha le ne la thankgololwa ka Diphilane 2013, le tsaya maemo a Setheo sa Boeteledipele jwa Taolo ya Puso le Tsamaiso (PALAMA). Go tsamaelana le filosofi ya lona ya kharikhulamo le mokgwa, Lefapha le amogela togamaano e e tlhamilweng go netefatsa gore mokgwa otlhe wa thuto le go ithuta o malebana le go tokafatsa go dira ga bodiredipuso, go rotloetsa tlhabololo le go oketsa seabe. Ka ditharabolo tse di farologaneng, ditirelo le dithulaganyo, lefapha le tlhokomela ditlhokwa tsa tlhabololo ya porofesenale tsa badiredipuso tsa pele ga tiro, tsa go bontsha le tsa fa o le mo tirong.

3.3 Lefapha ke karolo ya potefolio ya ditheo tse di ikarabelang go Tona ya Bodiredipuso le Tsamaiso. Ditheo tse dingwe tsa potefolio ke: Lefapha la Bodiredipuso le Tsamaiso (DPSA), Setheo sa Boitlhamedi jwa Bodiredipuso (CPSI) le Sekema sa Melemo sa Badiredipuso (GEMS). Lefapha le eteleletswe pele ke Motlhankedimogolo, yo o ikarabelang kwa go Tona.

3.4 Lefapha le neelana ka katiso ya kakaretso ya botlhe le e e laolwang ke ditlhokwa e e totileng mo go tokafatseng thuto le go ithuta mo maemong boeteledipele, a tsamaiso le a taolo (go akaretse ditirelo tsa puso) mo bodiredipuso. Gape, malebana le go dira bodiredipuso go nna jwa porofesenale, lefapha le neelana ka tsa merero ya go bontsha ya botlhe go badiredipuso botlhe ba bantšhwa ba ba sa tswang go thapiwa, le temoso go bašwa ba ba sa direng ba ba falotseng dithuto tse di kgolwane ba ba eletsang thutelotiro, manaane a go ithuta a a lebaganeng le tiro le ditšhono tsa tiro mo bodiredipuso.

3.5 Lefapha le ya go fitlhelela maikaelelo a lona a togamaano ka manaane a le 2 ka maikaelelo le maitlhommo:

3.5.1 **Lenaane la 1:**

3.5.1.1 Taolo

Maikaelelo a lenaane la 1 ke go bebofatsa tsamaiso yotlhe ya Lefapha le go neelana ka ditirelo tsa tshegetso sa setheo go kgontsha Motlhankedimogolo, Ditlhogo tsa Makala le badiredi botlhe ba mo Lefapheng go diragatsa maikarabelo a bona mo mokgweng o o maatla wa taolo.

Lenaane le na le manaanepotlana a a latelang:

- Kantoro ya Motlhankedimogolo (e e akaretsang Kantoro Motlhankedimogolo wa Matlolo le Tlhabotlhobo ya fa Gare)
- Tsamaiso ya Setheo

3.5.1.2 Maitlhommo a togamaano a Lenaane la 1:

3.5.1.2.1 Go tsenyatirisong dipholisi tse di nonofileng, ditogamaano le dithulaganyo ka ngwaga tse di obamelang peomolao, melao ya taolo ya setheo e e siameng le dikaelo tsa go dira tse di tokafetseng tsa setheo;

3.5.1.2.2 Thulaganyo le tsamaiso e e nonofileng gape e le maatla ya matlotlo, ya mafaratlhatlha le ya badiri e e tlhatlhobiwang korara nngwe le nngwe go tshegetsa go tswelala pele ga setheo;

3.5.1.2.3 Go golaganya tiriso ya didirisiwa tse di thusitsweng ka matlole le ditumelano tsa boditšhaba tsa tirisano malebana le go tokafatsa tlhabololo ya bokgoni jwa badiri.

3.5.2 **Lenaane la 2**

3.5.2.1 Tlhabololo ya Setheo sa Lephata la Puso le Tlhabololo ya Badiri

Maikaelelo a lenaane la 2 ke go neelana ka dithetiso tsa kgwedi le kgwedi malebana le go oketsa Akhaonto ya Kgwebo ya Katiso. Akhaonto ya Kgwebo ya Katiso e tlamela ditiro tsotlhe tse di kgontshang katiso ya bodiredipuso le tlhabololo ka tlhamalalo.

Lenaane le na le manaanepotlana a a latelang:

- Go katisa ka ga Tsamaiso le Thebolo

- Go katisa ka ga Pholisi le Thulaganyo
- Ditirelo tse di Kgethegileng

3.5.2.2 Maitlomo a togamaano a Lenaane la 2

3.5.2.2.1 Go katisa ka ga Tsamaiso le Thebolo

Lenaanepotlana le rwele maikarabelo a tsa katiso le tsa tshegetso ya thebolo ya morago ga katiso mo go tsa go botsha, boeteledipelele, tsamaiso le taolo jaaka go tlhalositswe mo diyuniting tse di latelang; Go bonstha, Boeteledipele, Tsamaiso, Taolo, Tshegetso ya setegeniki le Papatso.

3.5.2.2.2 Go katisa ka ga Pholisi le Thulaganyo

Lenaanepotlana le, le rwele maikarabelo a go tshegetsa tlhabololo ya bokgoni le katiso ka patlisiso, go tlhagisa ditlhokwa tsa katiso, tsamaiso ya kitso le tlhatlhobo le tshekatsheko. Patlisiso le Boithlamedi le Tlhatlhobo le Tshekatsheki ke Diyuniti tsa lenaanepotlana.

3.5.2.2.3 Ditirelo tse di Kgethegileng

Lenaanepotlana le totile bokgoni jwa tshegetso jo bo kgethegileng le bokgoni jwa tshegetso jo bo kgabaganyang tse di le botlhokwa mo Lefapheng jaaka go tlhalosiwa ka ditiro tsa diyuniti tse di latelang tsa tiro, Tlhamo ya Kharikhulamo, Netefatso ya Boleng, Tumelelo le go ithuta ka lileketeroniki kgotsa inthanete.

4. KAEDI YA KAROLO YA 10 YA DIBUKANA TSOTLHE MO REPHABOLIKING YA AFORIKABORWA

4.1 Kaedi mabapi le ka moo bukana ya PAIAThe e tshwanetseng go dirisiwa ka teng e phasaladitswe ke Khomišene ya Ditshwanelo tsa Botho ya Aforikaborwa e bile e teng mo webosaeteng e ya yona www.sahrc.org.za.

4.2 Kaedi e neelana ka tshedimosetso mabapi le:

- dikaelo le maikaelelo a PAIA;
- aterese le dintlha tsa kgolagano tsa Motlhankedi wa Tshedimosetso le tsa Motlatsa Motlhankedi wa Tshedimosetso ba lefapha;
- dithulaganyo tsa go kopa tshedimosetso;

- thuso e e ka solofelwang mo go Motlhankedi wa Tshedimosetso le mo go Motlatsa Motlhankedi wa Tshedimosetso le mo Khomišeneng ya Ditshwanelo tsa Botho ya Aforikaborwa;
- dithulganyo tsa boikuelo;
- boleng jwa direkhoto tse di ka kopiwang; le
- madi a a tshwanetseng go duelelwa tshedimosetso e e kopiwang.

4.3 Dipotso:

Dipotso dingwe le dingwe tse di mabapi le kaedi e, di tshwanetse go lebisiwa go:

Aterese ya Poso: The South African Human Rights Commission
 Yuniti ya PAIA
 Private Bag X2700
 Houghton
 2041

Aterese ya Bonno: South African Human Rights Commission
 Yuniti ya PAIA
 33 Mmila wa Hoofd
 Braampark Forum 3
 Braamfontein
 2198

Mogala: (011) 877 3600
 Fekese: (011) 403 0625
 Imeile: paia@sahrc.org.za
 Websaete: www.sahrc.org.za

5. DINTLHA TSA KGOLAGANO TSA MOTLHANKEDI WA TSHEDIMOSETSO LE MOTLATSA MOTLHANKEDI WA TSHEDIMOSETSO BA SEKOLO SA BOSETŠHABA SA PUSO

5.1 Motlhankedi wa Tshedimosetso

Leina: Mop Richard M Levin
Renke: Motlhankedimogolo
Aterese ya Poso: Private Bag X759
PRETORIA
0001

Mogala: (012) 441 6738
Fekese: (012) 441 6046
Imeile: Malefeu.masemola@thensg.gov.za

5.2 Motlatsa Motlhankedi wa Tshedimosetso:

Leina: Moh Bernadetta Tabane
Renke: Mokaedi: Semolao, Tsamaiso ya Dikonteraka le Kobamelo
Aterese ya Poso: Private Bag X759
PRETORIA
0001

Mogala: (012) 441 6003
Fekese: (012) 441 6037
Imeile: bernadetta.tabane@thensg.gov.za

6. THULAGANYO YA KOPO

6.1 Dikopo ka mogala

Dikopo tse e seng tsa semmuso (tša mogala) ga di thibelwe ke PAIA. Kopu nngwe le nngwe e e jalo e e lebiswang go Motlhankedi wa Tshedimosetso/Motlatsa Motlhankedi wa Tshedimosetso ka dinomoro tša mogala tše di tlametsweng mo bukaneng e ya go tsibogelwa ntle le fa Motlhankedi wa Tshedimosetso/Motlhatsa Motlhankedi wa Tshedimosetso a kaya fa dikaelo tša PAIA di tshwanetse go diragadiwa, mo tlheng e, Foromo ya A e tshwanetse go tladiwa.

6.2 Phitlhelel ya Boithaopo

Tshedimose tso e e leng teng ka tlhamalalo e ya go rebolwa kwa dikantorong tsa lefapha kgotsa ka mokgwa o e kopilweng ka yona, fa se se ka utlwagala le go kgonagala. Mokgwa wa phitlhelelo o tla akaretsa go buisiwa ka kelotlhoko le go khophiwa ga sedirisiwa fa go tlhokagala e bile ka madi a a leng malebana le go khophiwa.

6.3 Karolo ya 14 (1) (d) e kopa jaana:

- Mokopi o tshwanetse go tlatsa foromo e e tsentsweng e leng **Foromo ya A** e gape e leng teng kwa dikantorong tsa lefapha le mo webosaeteng e www.thensg.gov.za;
- Mokopi o tshwanetse go kaya mokgwa kgotsa mofuta wa phitlhelelo o o kopiwang jaaka go kaiwa ke karolo ya 29;
- Lefapha le ya go netefatsa kamogelo ya kopo, ka lekwalo, mo sebakeng sa malatsi a le 14 (somenne) a kamogelo eo, le go itsise mo sebakeng sa malatsi a le 30 (somamararo) gore a naa tshedimose tso e kgona go fitlhelelwa kgotsa nnyaa le gore o ka e tsaya jang gape le gore o ka e tsaya kwa kae. Fa mokopi a ka se amogele netefatso ya kamogelo ka lekwalo mo sebakeng sa malatsi a le 14, mokopi o tshwanetse ka boikokobetso go ikgolaganya le Motlatsa Motlhankedi wa Tshedimose tso go netefatsa gore kopo e amogetswe;
- Malebana le go neelana ka phitlhelelo, lefapha le tla tlhokomela tshomarelo ya sedirisiwa, go tlotha ga tletlokhophi e bile madi jaaka go kailwe a tla duelwa pele kopo e rulagangwa le phitlhelelo e neelwa; e bile
- Fa e le gore o dira tshedimose tso mo boemong jwa motho yo mongwe, tsweetswee tlhagisa maemo a o amanang le motho yoo ka ona kgotsa a a mabapi le mokgatlho, o be o re neele tetla ya motho yoo gore re tle re kgone go go neela tshedimose tso e o e kopang. Se, ke go netefatsa gore ga re go ganele ka phitlhelelo ka ntlha ya gore tshedimose tso ke ya khupamarara. Tsweetswee netefatsa gore o tlhagisa mokgwa wa rekhoto e o e kopang fa o dira kopa, gore re tle re go thuse thata. Fa e le gore o na le bogole kgotsa fa ele gore ga o kgone go buisa kgotsa go kwala, ikgolaganye le Motlatsa Motlhankedi wa Tshedimose tso wa rona yo o yang go go thusa go tlatsa kopo ya gago, mmogo le go go romelela khophi ya kopo ya gago.

7. DIREKHOTO TSE DI TSHOTSWENG KE LEFAPHA TSE DI BONWANG KA TLHAMALALO

7.1 Karolo e, e samagana le dikaelo tsa karolo ya 14 (1) (e) ya PAIA, e e kayang fa setheo sa puso se tshwanetse go tlamela ka direkhoto tse se di tshotseng ka tlhamalalo go diragatsa dikopo tsa phitlhelelo ya tshedimosetso.

7.2 Phitlhelelo ya direkhoto go ya ka karolo ya 14 (1) (e).

Tona e tshwanetse go ya ka karolo ya 15 (2) go phasalatsa mo Kaseteng ya Puso kitsiso ya direkhoto tse di leng teng ka tlhamalalo. Thulaganyo e e fa tlase e tlhalosa ka kakaretso direkhoto tse di leng teng ka tlhamalalo.

Tlhaloso ya dikarolo tsa direkhoto tse di leng teng ka tlhamalalo go ya ka karolo ya 15 (1) ya PAIA

- Tshedimosetso ka Kakaretso ka ga Lefapha
- Alemanaka ya ditiragalo
- Dinomoro tsa kgolagano
- Dithulaganyo tsa togamaano
- Dipegelo tsa Ngwaga
- Dithulaganyo tsa Tiro tsa Ngwaga
- Peomolao
- Dialemanaka tsa Katiso
- Manaane a katiso a a neelwang go akaretso manaane a go ithuta a ileketeroniki
- Lenane la Ditlhotlwa
- Melawana le Dikaelo
- Thulaganyo ya Dikhoso
- Bukana ya Molao wa Thotloetso ya Phitlhelelo ya Tshedimosetso

8. MOKGWA WA PHITLHELELO YA DIREKHOTO TSE DI BONWANG KA TLHAMALALO

Karolo ya 15 ya PAIA e kaya fa lefapha le tshwanetse go phasalatsa mo Kaseteng ya Puso lenane la direkhoto tse di leng ka tlhamalalo. Dikopo tsa direkhoto tse ga di diriwe ka go tlatsa Foromo ya A e e kailweng, e e dirisiwang go kopa tshedimosetso. Gape ga go na madi a a kopiwang mokopi malebana le direkhoto tse. Madi a a duelwang ke fa fela dikhophi tsa direkhoto di diriwa, go sa kgathalesege gore e mo mokgweng wa

khophi e e popota, mo disiking e e kitlaneng, mo teraefeng ya setifi, mo dikhaseteng, mo dikgatisong tsa theetso.

Malebana le direkhoto tse di setseng di beilwe le Diakhaefe tsa Bosetšhaba tsa Aforikaborwa, direkhoto di tla nna teng malebana le kobamelo ya melao e e dirang mabapi le direkhoto tseo, go akaretsa:

- PAIA
- Molao wa Tshireletso ya Tshedimosetso wa 1982 (Molao wa No. ya 84 wa 1982)
- Molao wa Diakhaefe tsa Bosetšhaba le Direkhoto wa Aforikaborwa wa 1996 (Molao wa No. ya 43 wa 1996).

9. DIREKHOTO TSE DI SA BONWENG KA TLHAMALALO, TSE DI KA KOPIWANG GO YA KA KAROLO YA 14 (1) (d)

9.1 DIREKHOTO TSE DI MALEBANA LE TSA BADIRI

Difaele tse di na le direkhoto tsa dipholisi, tsa badiri, dikaelo tsa tirelo, patlo ya badiri, tirelo, khutliso, katiso le tlhabololo, dikabelo le kamogelo, dithulaganyo tsa namolo, tsamaiso ya tokafatso le phetogo, thulaganyo ya tsa badiri, lenaane la tshiamo le boitekanelo jwa badiri, dikamano tsa badiri, ditshekatsheko tsa tiro.

9.2 TSAMAISO YA MATLOTLO

Difaele tsa tsamaiso ya matlotlo di na le direkhoto ka ga tsamaiso ya tekanyetsokabo, tsamaiso ya madi a seatleng, ditolamiso, ditlankana le dituelo, le tsamaiso ya maikarabelo a dithoto.

9.3 TSAMAISO YA TSHENKELO

Difaele di na le direkhoto tse di malebana le dipholisi, phitlhelo, go rekhotsa thoto le taolo ya thulaganyo, dithendara le tsamaiso ya thoto.

9.4 TSAMAISO YA DIBEBOFATSI

Difaele di na le direkhoto tse di malebana le dipholisi, bonno jwa kantoro, go phaka, le tsamaiso ya direkhoto.

9.5 MERERO YA TLHATLHOBO YA KA FA GARE

Difaele di na le dipegelo, dipholisi le manaane a a malebana tiro ya Tlhatlhobo ya ka fa Gare ya lefapha.

9.6 TSAMAISO YA BOTHATA

Difaele di na le direkhoto ka ga dipegelo tsa kobamelo, dipegelo ka ga tsamaiso ya bothata ya togamaano le ya tiro le dipholisi tsa tsamaiso ya bothata.

9.7 DITIRELO TSA SEMOLAO

Difaele di na le direkhoto tse di malebana le konteraka, dikakanyo tsa semolao le merero ya kgato ya semolao.

9.8 ICT

Direkhoto tse di malebana le ditlamelo tsa khomphiutara le ditirelo tse di malebana Thekenoloji ya Tshedimose tso ('IT').

9.9 KATISO

Direkhoto tse di malebana le thulaganyo ya pholisi, melawana le dikaelo, tlhamo ya tlhatlhobo le tshekatsheko, patlisiso le boitlhamelo, tlhamo ya kharikhulamo, netefatso ya boleng, go katisa tsamaiso ya thulaganyo, tlhagiso le tlhokomelo ya thulaganyo ya tsamaiso ya katiso, ditshekatsheko le dikutlwalo, dikaedi.

10. GO DUELWA GA MADI GO YA KA PAIA

Mokopi wa sebele

Mokopi wa sebele, ke gore mokopi yo o kopang phitlhelelo ya rekhoto e e nang le tshedimose tso ya sebele, ga a kopiwe go duela madi a mokopi. Mokopi mongwe fela o ya go kopiwa go duela madi ao, jaaka go tlhagisitswe mo Mametlelelong ya B e e tsentsweng.

Mokopi

Madi a kopo a a tshwanetseng go duelwa setheo sengwe le sengwe sa puso ke R35.00 jaaka go tlhagisiwa ke Melawana ya PAIA. Gape, fa dikhophi di tlhokega, tsona di ya go tshatshiwa go ya ka sebopego sa madi jaaka go tlhagisiwa ke Melawana, e bile

Motlhankedi wa Tshedimosetso/Motlatsa Motlhankedi wa Tshedimosetso a ka tšhatšha nako e e dirisitsweng mo go rulaganyeng kopo.

11. GO DIRA BOIKELO KA GA TSHWETSO

Fa mokopi a ka se kgotsofalele tshwetso ya Motlatsa Motlhankedi wa Tshedimosetso kgotsa kgano e e tserweng ya kopo, mokopi o na le tshwanelo ya go tsenya boikuelo jwa fa gare malebana le tshwetso eo kgotsa kgano ya tshwetso eo kgotsa kgano e e tserweng.

Boikuelo jwa fa gare bo tshwanetse go kwadiwa ka go dirisa foromo e e tshwailweng **KITSISO YA BOIKUELO JWA FA GARE, Foromo ya B (Mametlelelo ya C)**, e le yona e ka fitlhelelwang mo webosaeteng e ya lefapha: www.thensg.gov.za

Mokopi o tshwanetse go tlhagisa mabaka a boikuelo malebana le rekhoto nngwe le nngwe e e kopilweng. Boikuelo jwa fa gare ka kakaretso bo tshwanetse go tsenngwa mo sebakeng sa malatsi a le somamarataro morago ga kamogelo ya tshwetso ya Motlatsa Motlhankedi wa Tshedimosetso kgotsa letlha la kgano e e tserweng go ya ka karolo ya 75 ya PAIA.

Boikuelo bo tshwanetse go tsenngwa ka sebele kgotsa ka imeile, fekese kgotsa ka poso malebana le Motlatsa Motlhankedi wa Tshedimosetso, yo dintlha tsa gagwe di tlhagisitsweng mo temaneng ya 5 fa godimo. Motlatsa Motlhankedi wa Tshedimosetso o ya go romela boikuelo jwa gago, mmogo le mabaka a tshwetso ya gagwe, go bothati jo bo maleba gore go tle go tsewe tshwetso.

Fa mokopi a ka se kgotsofalele tshwetso ya bothati jo bo maleba, mokopi a ka dira kopo go Kgatlatshekelo e e nang le bokgoni malebana le thuso.

12. GO NNA TENG GA BUKANA

Bukana e tla nna teng kwa mafelong a a kailweng ke Molao wa Thomelo ya Semolao ya dikhophi tsa dikgatiso kwa bobolokelong wa 1997 (Molao wa No. ya 57 wa 1997), le kwa dikantorong tsa Khomišene ya Ditshwanelo tsa Botho ya Aforikaborwa jaaka go tlhagisitswe fa godimo le kwa kantorong ya lefapha le mo webosaeteng ya lona.

school of government

Department:
National School of Government
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

MAMETLELELO YA A

FOROMO YA A

KOPO YA PHITLHELELO YA DIREKHOTO TSA SETHEO SA PUSO

Karolo ya 18 (1) ya Molao wa Thotloetso ya Phitlhelelo ya Tshedimose tso wa 2000 (Molao wa No. ya 2 wa 2000)

[Molawana wa 6]

A. Dintlha tsa setheo sa puso

Go _____

Motlhankedi wa Tshedimose tso/Motlatsa Motlhankedi wa Tshedimose tso:

B. Dintlha tsa motho yo o kopang phitlhelelo ya rekhoto

(a)	Dintlha tsa motho yo o kopang phitlhelelo ya rekhoto di tshwanetse go neelwa fa tlase.
(b)	Aterese le/kgotsa nomoro ya fekese mo Rephaboliking kwa tshedimose tso a tshwanetseng kwa teng e tshwanetse go neelwa.
(c)	Bopaki jo maemo a kopo a diriwang ka bona, fa go tlhokega, bo tshwanetse go tsennngwa.

Maina ka botlalo le sefane:

Nomoro ya boitshupo:

Aterese ya poso:

Nomoro ya fekese: _____

Nomoro ya mogala: _____ Imeile: _____

Maemo a kopo e e diriwang ka ona fa e dirwa mo boemong jwa motho yo mongwe:

C. Dintlha tsa motho yo kopo e diriwang mo boemong jwa gagwe

Karolo e, e tshwanetse go tlatswa FA FELA kopo ya tshedimosetso e dirwa mo boemong jwa motho yo mongwe

Maina ka botlalo le sefane:

Nomoro ya boitshupo: _____

D. Dintlha tsa rekhoto

(a) Neelana ka dintlha ka botlalo tsa rekhoto e e batlelwang phitlhelelo, go akaretsa nomorotshupetso fa e le gore o a e itse, go dira gore rekhoto e bonwe.

(b) Fa e le gore sepeisi se se neetsweng ga se a lekana, tseetswee tsewelela pele mo pampiring e nngwe o be o tsenye mo foromong e. Mokopi o tshwanetse go saena dipampiri tsotlhe tsa tlaleletso.

1. Tlhaloso ya rekhoto kgotsa karolo e e maleba ya rekhoto: _____

F. Mokgwa wa phitlhelelo ya rekhoto

Fa e le gore o thibelwa ke bogole go buisa, go lebelela kgotsa go reetsa rekhoto ka mokgwa wa phitlhelelo o o neetsweng mo go 1 go fitlha ka 4 fa tlase, tlhagisa bogole jwa gago o be o kaye mokgwa o rekhoto e kopiwang ka ona.

Bogole:	Mokgwa o kopo e batliwang ka ona:

Tshwaya lebokoso le le maleba ka X.
DINTLHA TSE DI BOTLHOKWA:

(a) Kobamelo ya kopo ya gago ya phitlhelelo ka mokgwa o o kailweng e ka ikaega mokgwa o rekhoto e leng ka ona.

(b) Phitlhelelo ka mokgwa o o kopilweng e ka ganwa mo maemong a a rileng. Mo ntlheng eo, o ya go itsisewe fa e le gore phitlhelelo e ya go neelwa ka mokgwa o mongwe.

(c) Madi a a duelelwang phitlhelelo ya rekhoto, fa a le teng, a ya go tlhomamisiwa fa gongwe ke mokgwa o phitlhelelo e kopiwang ka ona.

1. Fa rekhoto e kwadilwe ka mokgwa o o gatisitsweng:

	khophi ya rekhoto		tthatlhubo ya rekhoto

2. Fa rekhoto e na le dilo tsa pono:
 (se se akaretsa ditshwantsho, diselaete, dikgatiso tsa video, dilo tse di tlhagisiwang ka khomphiutara, diketšhe jj)

	lebelela dilo		khopha dilo		kwalololo ya dilo

3. Fa e le gore rekhoto e na le mafoko a a rekhodilweng kgotsa tshedimosetso e e ka tlhagisiwangape ka modumo:

	Go reetsa sengwe sa modumo (dikhasete tsa theetso)		Kwalololo ya sengwe sa modumo (tokomane e e kwadilweng kgotsa e e gatisitsweng)

4. Fa e le gore rekhoto e tshotswe mo mokgweng o o buisegang wa khomphiutara kgotsa wa ileketeroniki kgotsa wa motšhini:

	Khophi e e gatisitsweng ya rekhoto		Khophi e e gatisitsweng ya tshedimose tso e e tswang mo rekhotong		Khophi e e mo mokgweng o o buisegang wa khomphiutara (setifi kgotsa disiki e e kitlaneng)
Fa e le gore o kopile khophi kgotsa kwalololo ya rekhoto (fa godimo), a o elets a gore o posediwe khophi kgotsa kwalololo?			EE		NNYAA
Madi a poso a a duelwa.					
Ela tlhoko gore fa e le gore rekhoto e se teng ka puo e o e ratang, phitlhelelo e ka neelwa ka puo e rekhoto e leng teng ka yona.					
O batla rekhoto ka puo efe?					

G. Kitsiso ya tshwetso malebana kopo ya phitlhelelo

O ya go itsisewe ka lekwalo gore a naa kopo ya gago e dumeletsw e kgotsa e gannwe. Fa e le gore o elets a go ka itsisewe ka mokgwa mongwe, tsweetswee tlhagisa mokgwa oo o be o neele dintlha tse di tlhokegang go dira gore go obamelwe kopo ya gago.

O rata o ka itsisewe jang ka ga tshwetso malebana le kopo ya gago ya phitlhelelo ya rekhoto?

E saenilwe mo _____ ka la _____ la _____
20_____

**TSHAENO YA MOKOPI/MOTHO
YO KOPO E DIRIWANG MO BOEMONG JWA GAGWE**

MADI A DIREKHOTO TSA SETHEO SA PUSO JAAKA A TLHAGISITSWE KE MELAWANA YA SEŠWENG MABAPI LE PAIA

Madi a tlhagisogape a a kailweng mo Molawaneng wa 7 (1) ke a a latelang.	
(a) Go fothokhophi nngwe le nngwe ya bogolo jwa A4 kgotsa karolo ya yona.	R0.60
(b) Go khophi nngwe le nngwe e e gatisitsweng ya tsebe ya bogolo jwa A4 kgotsa karolo ya yona e e leng mo mofuteng o o buisegang wa khomphiutara kgotsa wa ileketeroniki kgotsa wa motšhini.	R0.40
(c) Go khophi e e mo mofuteng o o buisegang wa khomphiutara mo: (i) disiking ya setifi. (ii) disiking e e kitlaneng.	R5-00 R40-00
(d) (i) Go kwalololo ya dilo tsa pono, kgotsa bogolo jwa A4 kgotsa karolo ya yona (ii) go khophi ya dilo tsa pono.	R22-00 R60-00
(e) (i) Go kwalololo ya rekhoto ya theetso, ya bogolo jwa A4 kgotsa karolo ya yona (ii) Go khophi ya rekhoto ya theetso	R12-00 R17-00
Madi a kopo a duelwa ke mokopi mongwe le mongwe, ntle le mokopi wa sebele yo o kailweng mo karolong ya 22 (1) ya PAIA.	R35-00

Madi a phitlhelelo a a duelwang ke mokopi a a kailweng mo karolong ya 22 (7) ya Molao, ntle le fa a golotswe ka fa tlase ga karolo ya 22 (8) ya PAIA, ke a a latelang:

(a) Go khophi nngwe le nngwe ya tsebe ya bogolo jwa A4 kgotsa karolo ya yona.	R0-60
(b) Go khophi nngwe le nngwe e e gatisitsweng ya tsebe ya bogolo jwa A4 kgotsa karolo ya yona e e mo mofuteng o o buisegang wa khomphiutara kgotsa wa ileketeroniki kgotsa wa motšhini:	R0-40
(c) Go khophi e e mo mofuteng o o buisegang wa khomphiutara mo- (i) Disiking ya setifi (ii) Disiking e e kitlaneng	R5-00 R40-00
(d) (i) Go kwalololo ya dilo tsa pono, malebana le tsebe ya bogolo jwa A4 kgotsa karolo ya yona (iii) Go khophi ya dilo tse di bonwang	R22-00 R60-00
(e) (i) Go kwalololo ya rekhoto ya theetso, malebana le tsebe ya bogolo jwa A4 kgotsa karolo ya yona (ii) Go khophi ya rekhoto ya theetso	R12-00 R17-00
(f) Go batla le go rulaganya rekhoto go senolwa, R15-00 malebana le ura nngwe le nngwe kgotsa karolo ya ura, go sa akaretse ura ya ntlha, e e batlelwang sentle patlo eo le thulaganyo eo.	
Malebana le karolo ya 22 (1) ya Molao, tse di latelang di a dira: (a) Diura di le thataro e le diura tse di tshwanetseng go fetisiwa pele dipositi e duelwa; le (b) Nngwe tharong ya madi a phitlhelelo e a duelwa e le dipositi ke mokopi.	
Madi a nnete a poso a duelwa fa khophi ya rekhoto e tshwanetse go posediswa mokopi.	

Foromo ya kopo

Kopo ya phitlhelelo ya rekhoto e tshwanetse go e tshwanetse go diriwa mo FOROMONG ya A e e kailweng

school of government

Department:
National School of Government
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

MAMETLELELO YA C

FOROMO YA B KITSISO YA BOIKUELO JWA KA FA GARE

(Karolo ya 75 ya Molao wa Thotloetso ya Phitlhelelo ya Tshedimose tso wa 2000
(Molao wa No. ya 2 wa 2000))

[MOLAWANA WA 8]

TLHAGISA NOMOROTSHUPETSO YA GAGO: _____

A. Dintlha tsa lefapha

Motlhankedi wa Tshedimose tso/Motlatsa Motlhankedi wa Tshedimose tso:

B. Dintlha tsa mokopi/motho yo mongwe yo o tsenyang Boikuelo jwa ka fa Gare

(a) Dintlha tsa motho yo o tsenyang boikuelo jwa ka fa gare di tshwanetse go neelwa fa tlase. (b) Bopaki jwa maemo a kopo e e diriwang ka ona, fa go le maleba, bo tshwanetse go tsenngwa.

- (c) Fa e le gore moikuedi ke motho yo mongwe mme ese motho yo kwa tshimologong a kopileng tshedimose tso, dintlha tsa mokopi di tshwanetse go neelwa mo go C fa tlase.
- (d) Neelana ka aterese le/kgotsa nomoro ya fekese mo Rephaboliking e tshedimose tso e tshwanetseng go romelwa kwa go yona.

Maina ka botlalo le sefane:

Nomoro ya boitshupo:

Aterese ya poso:

Nomoro ya fekese: _____ Aterese ya imeile:

Nomoro ya mogala: _____

Maemo a boikuelo jwa ka fa gare mo boemong jwa motho yo mongwe bo tsenngwang ka ona:

C. Dintlha tsa mokopi

Karolo e e tshwanetse go tlatswa FELA fa motho yo mongwe yo e seng mokopi a tsenya boikuelo jwa ka fa gare.

Maina ka botlalo le sefane:

Nomoro ya Boitshupo:

D. Tshwetso e boikuelo jwa ka fa gare bo tsenngwang kgatlhanong le yona.

Tshwaya tshwetso malebana le boikuelo jo bo dirilweng ka X mo lebokosong le le maleba:

	Go ganwa ga kopo ya phitlhelelo
	Tshwetso malebana le madi a a kailweng go ya ka karolo ya 22 ya PAIA

	Tshwetso malebana le katoloso ya paka e mo go yona kopo e tshwanetseng go salwa morago go ya ka karolo ya 26 (1) ya PAIA
	Tshwetso go ya ka karolo ya 29(3) ya PAIA malebana le go gana ka phitlhelelo ka mokgwa o mokopi a e kopilweng ka ona
	Tshwetso malebana le go neela kopo ya phitlhelelo

E. Mabaka a boikuelo

Fa e le gore sepeisi se se neetsweng ga se a lekana, tsweetswee tswela pele mo pampiring e nngwe o be o tsenye mo foromong e. O tshwanetse go saena pampiri kgotsa dipampiri tsa tlaleletso.

Tlhagisa mabaka a boikuelo jwa ka fare bo ikaegileng ka ona _____

Tlhagisa tshedimosetso e nngwe fela e e ka nnang malebana le go sala boikuelo morago:

F. Kitsiso ka ga tshwetso malebana le boikuelo

O ya go itsisewe ka lekwalo ka ga tshwetso malebana le boikuelo jwa gago jwa ka fa gare. Fa e le gore o eletsa gore o itsisewe ka mokgwa mongwe, tsweetswee kaya mokgwa oo o be neelane ka dintlha tse di botlhokwa gore go obamelwa ga kopo ya gago go diragale.

O ka rata go itsisewe jang ka ga tshwetso e e malebana le kopo?

E saenilwe mo _____ ka la _____ la _____
 _____ 20__

TSHAENO YA MOIKUEDI